

MANUAL DE
MEDICINĂ
INTERNĂ
PENTRU
ȘCOLILE SANITARE
POSTLICEALE
ȘI ASISTENȚI MEDICALI

Redactare: Simona Bobic
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Design copertă: Oana Bădică

**MANUAL DE MEDICINĂ INTERNĂ PENTRU ȘCOLILE
SANITARE POSTLICEALE ȘI ASISTENȚI MEDICALI**
**Dr. Mihail Petru Lungu (coord.), Andreea-Cătălina Culda,
Elena-Alina Fiștoleanu, Raluca-Cornelia Tudor, Cristina Pletea**
Copyright © 2020 Editura ALL
Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
**Manual de medicină internă pentru școlile sanitare postliceale și
asistenți medicali / dr. Mihail Petru Lungu (coord.), Andreea-Cătălina
Culda, Elena-Alina Fiștoleanu, ... - București : Editura ALL, 2020**
Conține bibliografie

ISBN 978-606-587-553-1

I. Lungu, Mihail-Petru
II. Culda, Andreea-Cătălina
III. Fiștoleanu, Elena-Alina

61

Grupul Editorial **ALL**:
Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 021 402 26 00
Fax : 021 402 26 10
www.all.ro

Editura **ALL** face parte din **Grupul Editorial ALL**.

/editura.all
allcafe.ro

MANUAL DE
MEDICINĂ
INTERNĂ
PENTRU
ȘCOLILE SANITARE
POSTLICEALE
ȘI ASISTENȚI MEDICALI

AUTORI

Dr. Mihail Petru Lungu (coordonator)
medic primar – medicină de familie

Andreea-Cătălina Culda
asistent medical generalist

Elena-Alina Fiștoleanu
asistent medical generalist

Raluca-Cornelia Tudor
asistent medical generalist

Cristina Pletea
elevă Școala Postliceală Sanitară, Slobozia

Cuprins

1. Pneumologie	15
a. Bronșită.....	15
b. Pneumonie pneumococică	17
c. Bronhopneumopatie obstructivă cronică – BPOC	20
d. Astm bronșic.....	22
e. Tuberculoză pulmonară.....	25
f. Pneumotorax	31
g. Carcinom pulmonar	33
2. Cardiologie	37
a. Endocardită bacteriană	38
b. Endocardită ne bacteriană – Endocardita reumatismală	39
c. Afecțiuni valvulare	40
i. Stenoză mitrală	40
ii. Insuficiență mitrală.....	43
iii. Stenoză aortică.....	44
iv. Insuficiență aortică.....	46
d. Alte cardiopatii valvulare	47
i. Stenoză tricuspidiană	47
ii. Insuficiență tricuspidiană	49
e. Boli ale pericardului	51
i. Pericardită acută.....	51
ii. Pericardită cronică constrictivă	52
iii. Revărsate pericardice neinflamatorii	54
f. Boli ale miocardului.....	56
g. Boli congenitale ale inimii	57
h. Tulburări în conducerea stimulilor	65

i. Tulburări ale ritmului cardiac.....	66
i. Aritmii	66
1. Tahicardie sinusală	66
2. Tahicardie paroxistică.....	67
3. Bradicardie sinusală.....	69
4. Fibrilație atrială	70
5. Fibrilație ventriculară	71
6. Flutter atrial.....	73
7. Flutter ventricular	74
ii. Aritmii extrasinusele – extrasistole	75
j. Bolile arterelor coronare.....	77
i. Cardiopatii ischemice	77
ii. Angină pectorală instabilă.....	78
iii. Angină pectorală de efort	80
iv. Infarct miocardic acut – IMA	82
k. Insuficiența cardiacă stângă	85
l. Insuficiența cardiacă dreaptă	87
m. Insuficiența cardiacă globală.....	89
n. Cord pulmonar.....	92
o. Hipertensiunea arterială – HTA	93
p. Hipotensiune arterială	97
q. Șoc	99
r. Sincopă și leșin.....	101
s. Moarte subită	103
t. Ateroscleroză.....	104
u. Aneurism arterial	106
v. Boli funcționale ale arterelor periferice.....	108
i. Sindromul de ischemie arterială acută.....	108
ii. Sindromul de ischemie arterială cronică	110
iii. Boala Raynaud.....	112
w. Boli ale venelor	113
ii. Tromboflebită	113
ii. Varicele membrelor inferioare	117
3. Gastroenterologie	120
a. Afecțiuni ale esofagului.....	120
i. Esofagită	120

ii. Boala de reflux gastro-esofagian – BRGE.....	122
iii. Hernia hiatală	124
b. Afecțiuni ale stomacului.....	125
i. Gastrită.....	125
ii. Ulcer gastro-duodenal	126
c. Afecțiuni ale intestinului subțire și gros.....	128
i. Boala Crohn- Boala inflamatorie a intestinului.....	128
ii. Colon iritabil.....	131
iii. Rectocolită ulcero-hemoragică.....	133
d. Parazitoză intestinală.....	135
i. Oxiuroză.....	135
ii. Ascariadă.....	136
e. Afecțiuni ale glandelor anexe	137
i. Hepatită cronică	137
ii. Colică biliară.....	139
iii. Colecistită acută.....	140
iv. Colecistită cronică nelitiazică	142
v. Ciroză hepatică.....	143
4. Hematologie	147
a. Anemie feriprivă.....	147
b. Anemie Biermer	
Anemie pernicioasă	150
c. Leucemie acută	151
d. Leucemie cronică.....	154
e. Hemofilie	155
f. Boala Hodgkin	156
g. Mielom multiplu	159
5. Reumatologie	161
a. Reumatism articular acut- RAA.....	161
b. Poliartrită reumatoidă.....	163
c. Spondilită anchilozantă.....	168
d. Reumatism articular degenerativ.....	172
i. Coxartroză.....	172
ii. Gonartroză.....	173
e. Spondiloze	175

6. Dermatovenerologie	177
a. Dermatomicoze	177
i. Epidermofitițe	177
ii. Tricofitițe	179
iii. Candidoză cutaneo-mucoasă	181
b. Piodermii	184
ii. Streptodermii	185
iii. Piodermită vegetantă	186
iv. Acnee	187
c. Dermatoze alergice	191
ii. Eczemă	193
iii. Alergie la medicamente	195
iv. Dermatită de contact	197
d. Colagenoze cutanate	199
i. Lupus eritematos	199
ii. Sclerodermie	200
iii. Tuberculoză cutanată	201
e. Hemodermii	202
i. Leucoplazie	202
ii. Boala Bowen	204
iii. Boala Paget mamelonară	205
iv. Melanom malign	206
f. Boli cu transmitere sexuală	208
i. Sifilis	208
ii. Gonoree	210
iii. HIV	211
7. Endocrinologie	213
a. Boli hipofizare	213
ii. Adenom cromofob	213
ii. Acromegalie	214
iii. Gigantism	215
iv. Insuficiență hipofizară- nanism hipofizar	216
v. Diabet insipid	217
b. Boli ale glandelor suprarenale	218
i. Boala Cushing	218
ii. Sindrom adreno-genital	219

iii. Hiperaldosteronism.....	220
iv. Boala Addison	222
v. Feocromocitom benign.....	224
c. Boli ale tiroidei	225
i. Hipertiroidism și boala Basedow	225
ii. Hipotiroidism și mixedem	227
iii. Gușă și cretinism	228
iv. Cancer tiroidian.....	230
d. Boli ale glandelor paratiroidiene	231
i. Hiperparatiroidism- boala Recklinghausen	231
ii. Tetanie paratiroidiană- spasmodic	232
e. Boli ale glandelor sexuale.....	234
i. Hipogonadism	234
ii. Eunichism și eunucoidism	235
iii. Criptorhidie.....	236
iv. Hirsutism.....	237
v. Boală polichistică ovariană	239
vi. Pubertate întârziată.....	240
vii. Precocitatea sexuală.....	241
8. Boli metabolice și de nutriție.....	243
a. Diabet zaharat	243
Diabet zaharat tip I	245
Diabet zaharat tip II.....	246
b. Obezitate.....	246
c. Denutriție	249
d. Dislipidemie.....	253
e. Hiperuricemii	254
f. Gută.....	255
g. Sindrom X metabolic.....	257
h. Boala celiacă – Intoleranța la gluten	258
i. Hipoglicemii.....	260
9. Pediatrie	262
a. Afecțiuni neonatale.....	263
i. Encefalopatia hipoxic-ischemică a nou-născutului.....	263
ii. Hemoragia cerebro-meningeală.....	266

b. Afecțiuni carentiale	267
i. Sindrom de malnutriție	267
ii. Rahitism.....	269
iii. Hipovitaminoze	270
c. Afecțiuni respiratorii	274
i. Bronhopneumonie.....	274
ii. Astm bronșic.....	276
iii. Angine	277
d. Afecțiuni cardio-vasculare	279
i. Cardiopatii congenitale.....	279
ii. Pericardită.....	287
iii. Insuficiență cardiacă.....	289
iv. Colaps vascular	291
e. Afecțiuni digestive și ale glandelor anexe	294
ii. Gastroenterită acută.....	297
iii. Abdomen dureros cronic	298
iv. Hepatită cronică	302
v. Hepatită virală A	304
vi. Hepatită virală B	305
vii. Enterocolită necrozantă	306
f. Afecțiuni urinare.....	308
i. Infecții ale tractului urinar	308
ii. Insuficiență renală acută.....	309
iii. Glomerulonefrită acută.....	311
g. Afecțiuni ale sistemului nervos central	312
i. Convulsii.....	312
ii. Epilepsie.....	317
iii. Handicap motor	320
iv. Handicap psihic.....	322
h. Afecțiuni hematologice	324
i. Anemii	324
ii. Talasemie	326
iii. Hemofilie	327
iv. Leucemie	328
v. Sindroame hemoragice.....	330
i. Boli ale glandelor endocrine și de nutriție.....	333
i. Hipotiroidism	333

ii. Hipertiroidism.....	335
iii. Hipocorticism	336
iv. Hipercorticism.....	338
v. Diabet zaharat.....	340
10. Neurologie	343
a. Sindrom de neuron motor central și periferic.....	343
b. Patologie musculară.....	347
i. Miastenia gravis.....	347
ii. Polimiozită infecțioasă- Trichinoză.....	348
c. Patologia nervilor periferici.....	350
i. Polineuropatia demielinizantă- sindromul Guillan-Barré..	350
ii. Nevralgie sciatică.....	352
d. Cefalee.....	353
e. Nevralgii ale nervilor cranieni.....	359
f. Epilepsie.....	360
g. Patologie vasculară cerebrală	362
i. Accident vascular cerebral- AVC.....	362
ii. Accident ischemic tranzitoriu- AIT.....	364
iii. Infarct cerebral	365
h. Boala Parkinson.....	367
i. Procese expansive cerebrale	369
i. Encefalită	369
ii. Abces cerebral	370
iii. Astrocitom malign- Glioblastom	372
j. Stupor și comă.....	373
k. Meningită meningococică	376
11. Psihiatrie	378
a. Psihopatii	378
b. Psihoze toxice	383
i. Alcoolism.....	383
ii. Toxicomanii	386
c. Patologie psihiatrică secundară altor boli.....	388
d. Nevroze.....	398
e. Psihoze endogene.....	402
i. Paranoia	402

ii. Psihoză maniaco-depresivă.....	403
iii. Schizofrenie.....	404
f. Demențe	408
g. Oligofrenii	409
12. Gerontologie	413
a. Boli cardio-vasculare.....	413
i. Infarct miocardic acut la vârstnic	413
ii. Hipertensiune arterială geriatrică.....	415
iii. Hipotensiune arterială	417
iv. Arterita cu celule gigante	418
b. Patologie geropsihiatrică și geroneurologică.....	419
i. Tulburări psihice și neurologice în îmbătrânire.....	419
ii. Tulburări de somn.....	421
iii. Stări confuzionale acute	422
iv. Demențe	423
v. Accident vascular ischemic	424
c. Patologia ischemică digestivă	426
i. Infarct mezenteric	426
ii. Ischemie intestinală cronică	426
iii. Abdomen acut.....	427
iv. Incontinență anală	428
d. Patologie metabolică.....	429
i. Diabet zaharat tardiv.....	429
ii. Obezitate	431
e. Geropatologie urinară.....	432
i. Infecții urinare	432
ii. Incontinență urinară	433
iii. Boli ale prostatei la vârstnici	434
Adenom de prostată.....	434
f. Geropatologia aparatului locomotor.....	436
i. Osteoporoză de involuție.....	436
ii. Fracturi ale extremității superioare a femurului.....	437
iii. Sindrom de imobilizare	439
iv. Ulcer de decubit (ulcer ischemic de presiune- escară)...	440
g. Crize de adaptare.....	442
h. Stări terminale.....	443

13. Oncologie.....	445
a. Cancer de prostată	445
b. Boala Hodkin.....	446
c. Cancer de ovar	449
d. Cancer de corp uterin	452
e. Cancer de col uterin	453
f. Tumori maligne ale glandei mamare.....	455
g. Coriocarcinomul placentar	457
h. Cancer testicular	459
i. Cancer bronho-pulmonar	460
j. Cancer de colon	463
k. Cancer rectal.....	464
l. Cancer pancreatic	466
m. Cancer gastric.....	468
n. Tumori hepatice	470
o. Tumori ale esofagului	471
p. Feocromocitom malign	473
q. Astrocitom malign- Glioblastom	474
Bibliografie	477

1. Pneumologie

a. Bronșită	d. Astm bronșic
b. Pneumonie pneumococică	e. Tuberculoză pulmonară
c. Bronhopneumonie obstructivă cronică – BPOC	f. Pneumotorax
	g. Cancer pulmonar

a. Bronșită

a) Definiție

- Este o inflamație acută a mucoasei bronșice, interesând de obicei bronșiile mari și mijlocii și, frecvent, traheea (traheobronșită)
- Sindrom clinic caracterizat prin tuse, însoțită de prezența permanentă sau intermitentă a secrețiilor, necauzată de o boală sau leziune bronho-pulmonară specifică

b) Etiologie

- Factori infecțioși:
  - Pneumococi
  - Streptococi
  - Stafilococi
  - Enterococi
  - Haemophilus influenzae
- Factori alergici:
  - Pneumoalergeni
  - Alergeni microbieni

– Cele mai importante cauze favorizante:

- Frigul
- Praful
- Umiditatea
- Excesul de tutun
- Efortul vocal

c) Clasificare

- Acută
- Cronică

d) Tablou clinic

- Tuse, la început dimineața, ulterior permanentă, însoțită de expectorație mucopurulentă
- Afebrilitate
- Dispnee
- Cianoză
- Emfizem pulmonar obstructiv
- Raluri romflante și sibilante
- Insuficiență respiratorie
- Agitație
- Transpirații profuze
- Anxietate
- Tahicardie

e) Diagnostic

- Examen clinic
- Radiografie pulmonară

f) Tratament

- Antialergice
- Antibiotice

- Antitusive
- Analgezice
- Expectorante
- Oxigenoterapie

g) Complicații și evoluție

- Evoluție tenace și progresivă
- Frecvente recidive
- În stadiul de BPOC, evoluția nu mai este reversibilă

b. Pneumonie pneumococică

a) Definiție

- Pneumonia francă lobară este o pneumopatie acută, provocată de pneumococ, care afectează unul sau mai mulți lobi, debutează acut și are evoluție ciclică

a) Etiologie

- Pneumococ
- Cauze favorizante:
  - Frigul
  - Umiditatea
  - Alcoolismul
  - Oboseala fizică sau psihică

c) Clasificare

- Pneumonia copilului
- Pneumonia bătrânului
- Pneumonia indivizilor țarați
- Pneumonia mixtă
  - Pneumonie virală, suprainfectată bacterian

d) Tablou clinic

- Astenie
- Cefalee
- Frison unic, intens, generalizat
- Junghi toracic submamelonar sau posterior
- Facies vultuos, congestionat, mai intens pe partea bolnavă
- Buze ușor cianotice
- Tuse chinuitoare și uscată la început, apoi cu expectorație roșie-ruginie, vâscoasă și aderentă
- Dispnee
- Examenul fizic pune în evidență un sindrom de condensare pulmonară:
  - Vibrații vocale exagerate la repetarea numărului 33
  - Matitate
  - Raluri crepitante
  - Suflu tubar
- Temperatura se menține „în platou“, însoțită de transpirații abundente
- Inapetență
- Sete vie
- Limba albă, saburală, uscată și arsă- în formele grave
- Urinare rară, redusă cantitativ și cu urină închisă la culoare

e) Diagnostic

- Examen fizic
- HLG
- VSH
- Biochimie sanguină
- Examen citobacteriologic cu antibiogramă
- Examen radiologic
- Diagnosticul este ușor de pus în formele tipice

f) Tratament

- Tratament igieno-dietetic
  - Repaus la pat
  - Regim
  - Igienă bucală și tegumentară atentă
- Tratament etiologic
  - Antibiotice
- Tratament simptomatic
  - Antinevralgice
  - Barbiturice
  - Oxigenoterapie
  - Antitusive
  - Cardiotonice
  - Analeptice cardio-respiratorii
  - Comprese umede alcoolozate

g) Complicații și evoluție

- Evoluție
  - Din ziua a doua, temperatura revine la normal, fără influențarea semnelor fizice sau radiologice
- Complicații
  - Pleurezie serofibrinoasă
  - Pleurezie purulentă
  - Abces sau gangrenă pulmonară
  - Alte complicații diverse
    - Otite
    - Meningite
    - Peritonite
    - Hepatite
    - Nefrite
    - Arterite

c. Bronhopneumopatie obstructivă cronică – BPOC

a) Definiție

- Obstrucția parțială, reversibilă a fluxului de aer
- Cuprinde bronșita obstructivă cronică asociată cu emfizem pulmonar

b) Etiologie

- Răspuns inflamator anormal la substanțe toxice
- Fumul de țigaretă
- Antecedente de boli respiratorii în copilărie
- Fumat pasiv
- Expunere la praf mineral
- Factori genetici
- Infecții bacteriene
  - Haemophilus influenzae
  - Pseudomonas aeruginosa
  - Streptococcus pneumoniae
- Modificări histopatologice
  - Infiltrate peribronșiolare
  - Hipertrofia musculaturii netede bronșice

c) Tablou clinic

- Se dezvoltă de-a lungul mai multor ani
- Tuse productivă
- Dispnee progresivă de efort
- Diminuarea murmurului vezicular
- Wheezing
- Cefalee matinală

d) Diagnostic

- Radiografie toracică